

Asia: VN/11304/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Pakolaisapu kiittää mahdollisuudesta lausua asiaan ja kommentoi esitysluonnosta tuloverolain rahalahjoitusten vähennysoikeuden osalta.

Pakolaisapu pitää hyvänä kehityssuuntaa, jossa tuloverolain lahjoitusvähennystä koskevia säännöksiä muutettaisiin niin, että vähennyskelpoisten lahjoitusten saajajoukko laajentuisi, ja siten vahvistettaisiin yhdistysten ja säätiöiden (myöhemmin järjestöjen) mahdollisuutta saada lahjoitusvaroja toimintansa rahoittamiseksi. Pidämme kuitenkin huolestuttavana hallituksen esittämää rajausta vähennysoikeuteen, jolla suljetaan ulos suuri määrä järjestökentän toimijoista, esimerkiksi humanitaarista ja kehitysyhteistyötä, ihmisoikeustyötä sekä lain tulkinnasta riippuen mahdollisesti myös kotoutumista edistävät toimijat. Vastuullinen lahjoittaminen ry:n arvion mukaan laajennuksen ulkopuolelle jää ainakin kolmasosa, mahdollisesti jopa kaksi kolmasosaa, järjestöistä. Tällainen rajausta asettaa toimijat eriarvoiseen asemaan, eikä sille esitetä perusteita lakiluonnoksessa.

Kansalaisyhteiskunta on olennainen osa toimivaa, avointa ja demokraattista yhteiskuntaa. Sen kautta yksilöt ja ryhmät voivat vaikuttaa omaan elämäänsä ja yhteisiin asioihin, mikä lisää yhteiskunnan resilienssiä ja oikeudenmukaisuutta. Esitetyn muutoksen myötä valtiovalta ohjaisi huolestuttavalla tavalla kansalaisyhteiskunnan toimintaa, eikä se kuulu avoimen ja demokraattisen yhteiskunnan periaatteisiin. Muutos johtaisi siihen, että lahjoitukset keskittyisivät tietyille toimijoille lahjoittajien hyödyntäessä verovähennysmahdollisuutta lahjoituskohteita valitessaan. Pahimmillaan tiettyjen haavoittuvien ryhmien parissa työskentelevät toimijat saattaisivat vähitellen joutua poistumaan kokonaan järjestökentältä, mikä ei ole yhteiskunnan etu. Muutos myös kannustaa ja ohjaa järjestökentän toimijoita suuntaan, jossa toimintaa saatetaan suunnitella kohderyhmän tarveperustaisuuden sijaan sen pohjalta, minkälaisella toiminnalla olisi mahdollisuus saada järjestön toiminta verovähennyksen piiriin. Tämä kaventaisi järjestökenttää sekä tiettyjen hauraassa asemassa

olevien väestöryhmien tarvitsemien palveluiden tarjontaa. Erityisen huolestuttavaa on se, että tällaiseen ohjaukseen siirryttäisiin hetkenä, jolloin järjestöjen toimintaan kohdistuu valtavia leikkauksia.

Alakohtaisen rajauksen lisäksi esitys asettaa järjestöt eriarvoiseen asemaan hallinnollisen taakan kantokyvyn perusteella. Esitetty muutos suosii suuria ja varainhankintaa ammattimaisesti toteuttavia toimijoita, joilla on muutoksen vaatimia hallinnollisia resursseja ja varainhankintaa tukevia järjestelmiä. Luonnoksessa mainittujen verovähennyskelpoisuuden edellytyksenä olevien Verohallinnon nimeämisprosessien sekä vaadittujen tietojen keräämisen, käsittelyn ja raportoinnin toteuttaminen lisää huomattavasti järjestöjen hallinnollista työtä. Vaatimukset voivat osoittautua niin suuriksi, ettei varsinkaan pienemmillä järjestöillä ole mahdollisuutta hakeutua verovähennyksen kohteeksi.

Kansalaisjärjestöstrategiassa on linjattu yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksi kansalaisjärjestöjen varainhankinnan edellytysten kehittäminen. Lakiluonnos ei tue tätä tavoitetta, jos vain tietyllä kentällä toimivat järjestöt lasketaan verovähennysoikeuden piiriin. Pakolaisapu katsoo, että lahjoitusten verovähennysoikeuden tulisi koskea kaikkia rahankeräysluvan omaavia tahoja, joita Poliisihallitus hallinnoi ja valvoo, tai vaihtoehtoisesti kaikkia järjestöjä. Pakolaisapu toivookin, että lakiesityksen toteutumisen myötä aiheutuvia kokonaisvaikutteita järjestökenttään sekä laajemmin yhteiskuntaan tarkasteltaisiin uudelleen ja arvioinnissa huomioitaisiin järjestöt tasapuolisesti oman varainhankinnan tehostamiseen ja kehittämiseen kannustaen sekä kansalaisyhteiskunnan monipuolisuutta kunnioittaen.

Nyman-Paajanen Annika
Suomen Pakolaisapu ry